

Doties uz otro krastu

35 Un Viņš tiem saka tanī dienā, vakaram metoties: "Pārcelsimies uz viņu malu."

36 Un, ļaudis atlaiduši, tie Viņu ņēma līdzī, tā ka Viņš laivā bija, un citas laivas bija pie Viņa.

37 Un liela vētra cēlās, un viņi gāzās laivā, tā ka ūdens jau piepildīja laivu.

38 Un Viņš gulēja stūres galā uz spilvena; un tie Viņu modina un saka Viņam: "Mācītāj, vai Tu nebēdā, ka ejam bojā?"

39 Un uzmodies Viņš apsauca vēju un sacīja uz jūru: "Klusu, mierā!" Un vējš nostājās, un iestājās pilnīgs klusums.

40 Un Viņš uz tiem sacīja: "Kam jūs esat tik bailīgi? Kā jums nav ticības?"

41 Un tie ļoti izbijās un sacīja savā starpā: "Kas Tas tāds, ka pat vējš un jūra Viņam paklausa?"

Marka ev. 4,35-41

Mīļā draudze!

Liekas dīvaini, ka Baznīca atzīmē Jāņa Kristītāja dzimšanas dienu tieši tad, kad daba viskrāšņāk zied un plaukst. Pretstatā tam, kas notiek Jāņos, Jānis Kristītājs bija askēts, kas dzīvoja tuksnesī un atturējās no alkohola, un pārtika no siseņiem un kameņu medus. Ja Jāņa naktī dzied Līgo dziesmas, kas izpauž dzīvesprieku un optimismu, tad Jānis Kristītājs brīdināja no pārmērībām un aicināja ļaudis atgriezties, lai izvairītos no Dieva soda.

Jāņa Kristītāja dzimšanas dienas datums ir saistīts ar Jēzus dzimšanas dienu. Lūkas ev. ir teikts, ka Jānis bija sešus mēnešus vecāks par Jēzu. Kad baznīca 4. gadsimtā nolika Jēzus dzimšanas dienu uz 24. decembri, tad arī Jānim bija atrasta sava vieta kalendārā. Evaņģēlijos Jānis Kristītājs tiek atspoguļots kā tas, kas Jēzum sagatavo ceļu. Jāņa ev. 3. nod. Jānis saka: "Viņam vajag augt, bet man iet mazumā." Tātad laiks līdz Ziemassvētkiem, līdz vistumšākajam brīdim, ir laiks, kur mazinās Jāņa Kristītāja ietekme, bet aizvien vairāk tuvojamies Kristus gaismai, kas spīd mūsu tumšajā pasaulē. Tāpat kā Jāņos arī Ziemassvētkos atrodam pretstatu, tikai šoreiz otrādi, - tad, kad ir vistumšākais gada laiks, ienāk Kristus gaisma. Savukārt Jāņos, kad ir visgaišāk, varam sadzirdēt Jāņa Kristītāja bardzību un brīdinājumu.

Protams, ka tas daudziem nepatīk. Atkal jaunā Baznīca aizliedz cilvēkiem priecāties un ļauties dabiskiem procesiem. Nenoliedzami, ka Baznīcā ir bijuši laiki, kad tika pārāk daudz uzsvērtas miesas noliegšana un mērdēšana. Tomēr reālā dzīve rāda, ka tās lietas nav tik vienkāršas. Kopš 14. gadsimta beigām Rīgā pastāvēja alus nesēju brālība, Jāņa ģilde, kur starp biedriem bija ne vien alus un vīna nesēji, bet arī daudz garīdznieku, mūķenes un pat vēlākais Rīgas arhibīskaps Jaspers Linde. Brālības biedri pārsvarā bija latvieši. Jānis Kristītājs skaitījās kā šīs brālības patrons, tās debesu aizbildnis. Viens no brālības uzdevumiem bija rīkot svētkus, tai skaitā svētkus Jānim Kristītājam par godu, kur īpaša loma bija alum un arī mucas dedzināšanai, kas atkal bija saistīts ar brālības aroda specifiku – mucās taču transportēja alu un vīnu.

No otras puses, tie kas šodien tik ļoti uzsver pagāniskas tradīcijas, patiesībā nezina, ko runā, jo nekur jau vairs nav saglabājušies apraksti, kā tika veikti pagānu rituāli. Neviens vairs nevar atšķirt, kur sākas pagāniskais un kur kristīgais, tik ļoti abas kultūras ir saaugušas kopā. Dievturu rituāli lielākoties balstās uz pašu iztēli, nevis uz vēsturiskiem faktiem.

Ir vērts apzināties arī Jāņu bībliskās saknes. Mēs šeit atrodam aicinājumu pieņemt pretstatus. Tā kā Jēzus ar Saviem mācekļiem devās uz otro krastu, pagānu teritorijā, arī mēs varam doties ceļā līdzās Jēzum, uz nezināmo, uz tumsu, uz to, kas mūs baida un neliek mierā.

Ir ļoti vienkārši nosodīt otro pusi, teikt, ka tur visi ir dēmonu varā, ka mēs vienīgie esam tie pareizie un labie. Atšķirībā no mācekļiem, kas bija uzsākuši ceļu kopā ar Jēzu, daudzi no mums vispār nekad nedodas ceļojumā. Ir ļoti ērti skatīties uz pasauli tikai caur melnbaltām brillēm, bet vai nav tā, ka tādā veidā cilvēks aplaupa pats sevi, jo neierauga, cik skaista šī pasaule var būt, savā daudzveidībā, krāšņumā un bagātībā. Jēzus visu laiku pārkāpa robežas attiecībā uz Saviem līdzcilvēkiem. Viņš saskatīja svešniekos, izstumtajos, spītālīgajos to, ko neviens cits neieraudzīja – ka arī šie bija Dieva bērni, ar kuriem ir vērts draudzēties, jo pats Dievs ar viņiem draudzējās. Tas nenozīmēja, ka Jēzus pieņēma visu, ko tie darīja. Jēzus neatbalstīja muitnieku mantrausību, grēcinieku grēkus un slimnieku nepateicību. Bet Jēzus to arī nenosodīja, Viņš gāja ar atvērtām rokām viņiem pretī un parādīja, ka viņos ir daudz vairāk, kā viņi paši par sevi zināja, ka viņi ir cienīgi dzīvot kā Dieva bērni.

Tāpēc arī mums nav jābaidās no tā, kas nav 100-procentīgi saskaņā ar tīro mācību. Mēs varam droši svinēt Jāņus un skatīties uz lietām ar Jēzus acīm. Tie taču ir neapprakstāmi svētki, kur var pateikt Dievam paldies par radības skaistumu un krāšņumu. Par to var priecāties, un tas nebūt nenozīmē to, ka mēs dodam vaļu visām savas miesas iegribām.

Ne jau kristieši apdraud Jāņus, daudz lielākus draudus izraisa mūsu patērētāju kultūra. Visu vajag tūlīt un tagad, nevar vairs gaidīt, šodien jādzīvo, vieni vienīgi svētki visa gada garumā. Ne jau baudā un kārtībā mēs atradīsim Dieva valstību. Arī mūsu senči to nemācīja. Tā kā Jēzus nenorobežojās no tiem, kas bija pakļauti sava laika garam, tā arī mums nevajag nosodīt tos, kas Jāņos meklē mīlestību, patiesību, prieku, sekojot tam, ko māca mūsu patērētāju laikmets. Daudz labāk ir, ka mēs meklējam kontaktu, ka mēs veidojam attiecības, parādam, kā var citādi dzīvot, priecāties, svinēt svētkus.

Ceļš uz otro pusi pāri jūrai var būt bīstams. Mēs varam saskarties ar pretestību, iekļūt vētrā. Pirmā kārtā, tās ir bailes no nezināmā, no tā, ko mēs nevaram kontrolēt. Mūsu senči dzīvoja daudz tuvāk dabai, kā mēs šodien civilizētā pasaulē. Tāpēc viņi daudz vairāk apzinājās, ka dabai ir arī šī mežonīgā puse, kas var apdraudēt, postīt, iznīcināt. Viņu veids, kā ar to tikt galā, bieži bija saistīts ar burvestību un maģiju. Jāņi ir pilni ar visādiem rituāliem, kas ir saistīti ar māņticību. Šodienas stāsts mums parāda citu skatu uz šīm lietām. Jēzus ir Kungs arī pār vētrām un bailēm. *“Klusu, mierā!” Un vējš nostājās, un iestājās pilnīgs klusums.* Uz Viņu mums ir jāpaļaujas, tad, kad nāk virsū bailes un briesmas, pat tad, kad liekas, nu ir viss. Neaizmirsīsim, ceļš ar Kristu nav viena vienīga dievišķā spēka izpausme, bet tas ir ceļš caur nespēku, caur bailēm, caur neticību, caur Jēzus krusta nāvi, uz augšāmcelšanos un jaunu dzīvību, uz žēlastību, ko mums Dievs parāda caur Savu Dēlu Jēzu Kristu.

Kristus ir Kungs par visu mūsu dzīvi. Lai Viņš Jūs vada arī šajās svētku dienās. Āmen!

Red.: Sprediķa sagatavošanā izmantoti LELB “Svētdienas Rīts” materiāli.